

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia2013 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych sposobów postępowania
przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się bakterii *Clavibacter
michiganensis ssp. sepedonicus***

Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1–4 i art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się bakterii *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus* (Dz. U. Nr 70, poz. 472 oraz z 2011 r. Nr 94, poz. 556) zarządza się, co następuje:

1) w § 10 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) unieszkodliwia się w sposób inny niż określony pkt 1–7, jeżeli wojewódzki inspektor stwierdzi, że nie stwarza to ryzyka rozprzestrzenienia się bakterii *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus*.”;

2) w § 17:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Bulwy ziemniaków wyprodukowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą być przemieszczane z przeznaczeniem do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, jeżeli zostały zaopatrzone w zaświadczenie potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w ust. 2, wydane przez

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 248, poz. 1486).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817, z 2010 r. Nr 47, poz. 278, z 2011 r. Nr 54, poz. 278, Nr 63, poz. 322, Nr 106, poz. 622 i Nr 171, poz. 1016, z 2012 r. poz. 1512 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 455.

wojewódzkiego inspektora nie wcześniej niż 14 dni przed dniem ich wyprowadzenia, a na środek transportu, którym są one przemieszczane, zostały nałożone przez wojewódzkiego inspektora plomby.

2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać wydane, jeżeli wojewódzki inspektor, w wyniku badań laboratoryjnych, nie stwierdził w bulwach ziemniaków przeznaczonych do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej występowania bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* oraz:

- 1) wszystkie partie bulw ziemniaków, które pochodzą z tego samego miejsca produkcji co ziemniaki przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, zostały poddane badaniom laboratoryjnym na obecność bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* przez wojewódzkiego inspektora, w wyniku których nie stwierdzono obecności tej bakterii albo
 - 2) miejsce produkcji, z którego pochodzą bulwy ziemniaków przeznaczonych do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, nie znajduje się w strefie zagrożenia, w której będą podejmowane działania w celu zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się tej bakterii, a w tym miejscu zostały wysadzone jedynie:
 - a) sadzeniaki ziemniaka, co potwierdzają paszporty roślin lub dokumenty zakupu sadzoniaków ziemniaka, lub
 - b) bulwy ziemniaków poddane badaniom laboratoryjnym na obecność bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* przez wojewódzkiego inspektora, w wyniku których nie stwierdzono obecności tej bakterii.”,
- b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:
- „2a. Badania laboratoryjne bulw ziemniaków przeznaczonych do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej przeprowadza się w ramach urzędowej kontroli, przy czym do tych badań pobiera się 400 bulw ziemniaków z każdej partii o wadze do 25 ton, a jeżeli waga partii

jest większa niż 25 ton, to pobiera się z tej partii po 400 bulw ziemniaków dla każdego rozpoczętych 25 ton.

2b. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, nie może zostać jednak wydane, jeżeli:

- 1) bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej zostały uznane za porażone lub prawdopodobnie porażone bakterią *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* lub
- 2) bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej pochodzą z miejsca produkcji uznanego za porażone bakterią *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, lub
- 3) w miejscu produkcji, z którego pochodzą bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, nie są wykonywane nakazy lub zakazy wprowadzone na podstawie § 12 ust. 1-4, § 13 lub § 15, lub
- 4) nie jest możliwe ustalenie, że w miejscu produkcji, z którego pochodzą bulwy ziemniaków przeznaczonych do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, zostały spełnione wymagania, o których mowa w ust. 2.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

UZASADNIENIE

Zmiana rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Dz. U. Nr 70, poz. 472, z późn. zm.) wynika z potrzeby uwzględnienia w polskim prawodawstwie wyników konsultacji przeprowadzonych z Komisją Europejską, dotyczących zasad wysyłki ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Bakteria *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, stosownie do postanowień dyrektywy Rady 2000/29/WE z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie środków ochronnych przed wprowadzaniem do Wspólnoty organizmów szkodliwych dla roślin lub produktów roślinnych i przed ich rozprzestrzenianiem się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE L 169 z 10.07.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 29, str. 258, z późn. zm.), ma status organizmu kwarantannowego i podlega na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej obowiązkowi zwalczania. Szczegółowe zasady zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, które powinny być stosowane przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, określa dyrektywa Rady 93/85/EWG z dnia 4 października 1993 r. w sprawie zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka (Dz. Urz. WE L 259 z 18.10.1993, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 15, str. 131, z późn. zm.). Postanowienia tej dyrektywy zostały transponowane do prawa krajowego przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Dz. U. Nr 70, poz. 472 oraz z 2011 r. Nr 94, poz. 556).

W roku 2004 Polska została zobligowana do przyjęcia dodatkowych wymagań fitosanitarnych obowiązujących przy wysyłce ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, wykraczających poza wymagania wynikające wprost z postanowień dyrektywy Rady 93/85/EWG. Wiązało się to z wyższym poziomem występowania bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Cms) w Polsce, w porównaniu z innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a także związanymi z

tym przypadkami wysyłki do innych państw członkowskich ziemniaków, które okazywały się porażone przez tę bakterię. Wymagania te zostały określone w raporcie z misji ekspertów Komisji Europejskiej (FVO – Food and Veterinary Office), która miała miejsce w dniach 6-10 września 2004 r.

Zgodnie z nałożonymi na Polskę zobowiązaniami wysyłane ziemniaki musiały być obligatoryjnie badane pod kątem obecności bakterii Cms przy zwiększonej do 400 bulw próbie pobieranej z każdych 25 ton wysyłanych ziemniaków. Ponadto, badaniom laboratoryjnym na obecność bakterii Cms musiały być poddawane także wszystkie pozostałe partie ziemniaków, wyprodukowane w gospodarstwie z którego pochodziły wysyłane ziemniaki. Potwierdzeniem spełnienia powyższych warunków było zaświadczenie wydawane przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, które powinno być załączane do wysyłanej przesyłki. Powyższe obowiązki zostały nałożone na Polskę bezterminowo.

Przyjęte zasady wysyłki ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej stanowiły znaczne utrudnienie w dostępie do rynku Unii Europejskiej dla polskich ziemniaków, jak również wpływały negatywnie na opłacalność produkcji tej rośliny. Największe utrudnienia stwarzał warunek poddania badaniom laboratoryjnym wszystkich partii ziemniaków wyprodukowanych w gospodarstwie, wysyłającym ziemniaki, przede wszystkim ze względu na związane z jego wypełnieniem trudności logistyczne i koszty. Zasady dotyczące sposobu pobierania prób bulw ziemniaków do badań powodowały, że wymóg ten był bardziej dotkliwy dla gospodarstw produkujących ziemniaki o różnej wczesności oraz ziemniaki wczesne, które nie nadają się do przechowywania. Ze względów jakościowych, ziemniaki takie są wykopywane stopniowo, w ilościach zgodnych z zapotrzebowaniem odbiorców i bezpośrednio przed ich dostarczeniem. Konieczność poddania badaniom laboratoryjnym wszystkich partii ziemniaków w gospodarstwie, czynił wywóz wczesnych ziemniaków praktycznie niemożliwym.

Przyjęte zasady wysyłki ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej były przy tym łatwiejsze do spełnienia przez małe, niewyspecjalizowane gospodarstwa, produkujące pojedyncze partie ziemniaka na małym areale. Duże specjalistyczne gospodarstwa, charakteryzujące się dużą kulturą fitosanitarną,

produkujące ziemniaki na znacznych arealach, zostały praktycznie wyłączone z możliwości kierowania swoich plonów na rynek europejski. W ich przypadku przebadanie przed wysyłką wszystkich wyprodukowanych partii ziemniaków było bowiem niezwykle trudne, a często wręcz niemożliwe, zwłaszcza jeżeli gospodarstwa te produkują ziemniaki wczesne lub o różnej wczesności.

Dostrzegając skalę utrudnienia w dostępie polskich ziemniaków do rynku Unii Europejskiej Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpiło do Komisji Europejskiej z wnioskiem o zmianę zasad prowadzenia badań ziemniaków na okoliczność występowania bakterii Cms wysyłanych z Polski na rynek Unii Europejskiej. Zaproponowane zmiany miały umożliwić rolnikom stosującym jedynie kwalifikowany lub przebadany pod kątem występowania bakterii Cms materiał sadzeniakowy, poddawanie obowiązkowym badaniom jedynie partii ziemniaków przeznaczonych do wysyłki, bez konieczności poddawania badaniom pozostałych ziemniaków pochodzących z tego gospodarstwa.

Propozycja Ministerstwa była dyskutowana podczas obrad Stałego Komitetu ds. Zdrowia Roślin w dniach 28 lutego – 1 marca br., 25 – 26 marca br., 29 – 30 kwietnia br. oraz 23-24 maja br. w Brukseli.

Równoległe polskie służby fitosanitarne otrzymywały informacje ze strony służb pozostałych krajów Unii Europejskiej o wysyłaniu z Polski ziemniaków, które nie były zaopatrzone w wymagane zaświadczenia, lub zaświadczenia te były fałszowane, a wśród wysyłanych w ten sposób plonów były również partie porażone, lub prawdopodobnie porażone przez bakterię Cms. Informacje takie otrzymała również Komisja Europejska. Dodatkowo sytuację komplikowały interwencje dystrybutorów ziemniaków z pozostałych państw Unii Europejskiej zgłaszających Komisji Europejskiej obawy związane ze złagodzeniem regulacji obowiązujących polskich producentów.

Ostatecznie, dzięki pozytywnej opinii wyrażonej dla polskiej propozycji przez większość państw członkowskich, została ona zaakceptowana także przez Komisję Europejską. Ziemniaki pochodzące z miejsc produkcji, w których wysadzone zostały jedynie sadzeniaki kwalifikowane lub ziemniaki badane na obecność bakterii Cms przez PIORiN, będą mogły być wysyłane do innych państw członkowskich Unii Europejskiej po przeprowadzeniu badań jedynie wysyłanych partii. Rozwiązanie takie będzie mogło być

zastosowane jedynie w przypadku miejsc produkcji, które nie są uznane za porażone.

Jednocześnie zaświadczenie nie będzie mogło zostać wydane, jeżeli:

- 1) bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej zostały uznane za porażone lub prawdopodobnie porażone lub
- 2) bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej pochodzą z miejsca produkcji uznanego za porażone, lub
- 3) w miejscu produkcji, z którego pochodzą bulwy ziemniaków przeznaczone do przemieszczenia do innych państw członkowskich Unii Europejskiej nie są wykonywane nakazy lub zakazy wprowadzone w związku ze stwierdzeniem występowania bakterii Cms.

Rozwiązanie to ma na celu zapobieżenie wysyłce do innych państw członkowskich Unii Europejskiej bulw ziemniaków, które okażą się być porażone przez bakterię Cms. Ponadto jest to zgodne ze stanowiskiem Komisji Europejskiej zaprezentowanym w ramach posiedzeń Stałego Komitetu do Spraw Zdrowia Roślin, zgodnie z którym pochodzące z Polski ziemniaki nie powinny być wysyłane do innych państw członkowskich, jeżeli zostały one wyprodukowane w miejscu produkcji uznanym za porażone przez bakterię Cms.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się także, aby na środki transportu, w których przemieszczane są bulwy ziemniaka z Polski do innych państw członkowskich wojewódzki inspektor nakładał plomby. Jest to zgodne z ustaleniami dokonanymi z Komisją Europejską oraz innymi państwami członkowskimi, a także zgodne z dotychczasową praktyką. Uprawnienia wojewódzkiego inspektora do nakładania plomb wynikają z przepisów art. 95 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.

W związku z powyższym konieczna jest zmiana rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się bakterii Cms (Dz. U. Nr 70, poz. 472 oraz z 2011 r. Nr 94, poz. 556), polegająca na uwzględnieniu w przepisach § 17 tego rozporządzenia, określającego zasady wysyłki ziemniaków z

Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, ustaleń dokonanych z Komisją Europejską.

Ponadto w projektowanym rozporządzeniu zaproponowano rozszerzenie katalogu dopuszczalnych metod unieszkodliwiania bulw ziemniaków porażonych przez bakterię *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*. Obecny katalog takich metod jest bowiem zbyt wąski i w praktyce występują sytuacje, gdy żadna z dopuszczonych metod nie jest możliwa do wykonania. W takim przypadku wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa powinien mieć możliwość wyboru innej, niewymienionej w nowelizowanym rozporządzeniu metody unieszkodliwiania porażonych bulw, bezpiecznej pod względem fitosanitarnym.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych i w związku z powyższym jego projekt nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projektowane rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 69, poz. 1414 oraz 2009 r. Nr 42, poz. 337), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa Rozwoju Wsi oraz Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt rozporządzenia został zamieszczony w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ocena skutków regulacji:

- 1. Podmioty objęte projektowanym rozporządzeniem** – projektowane rozporządzenie dotyczy podmiotów zajmujących się produkcją lub obrotem bulwami ziemniaka oraz Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.
- 2. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego** – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na dochody i wydatki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Projektowane

rozporządzenie nie zwiększa zakresu obowiązków Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

3. Wpływ projektowanego rozporządzenia na rynek pracy – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw – wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki.

Projektowane rozporządzenie wprowadza zmiany w zasadach wysyłki ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników, podmiotów zajmujących się obrotem ziemniakami, a także środowiska naukowego. Projektowane rozporządzenie uwzględnia postulaty wyrażone podczas zorganizowanego w dniu 18 października 2012 r. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi spotkania z przedstawicielami powyższych środowisk.

Zasady wysyłki ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, określone w projektowanym rozporządzeniu, są łatwiejsze do spełnienia niż dotychczasowe, a także wpisują się w działania programowe, dążące do ograniczenia występowania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka.

Bakteria Cms jest niewątpliwie jednym z najgroźniejszych z punktu widzenia polskiego rolnictwa organizmem kwarantannowym. Występuje ona na terenie całego państwa, powodując straty gospodarcze wynikające w szczególności z:

- 1) kosztów zwalczania tej bakterii podejmowanych przez rolników;
- 2) ograniczeń w dostępie do rynków pozostałych państw Unii Europejskiej;
- 3) bezpośrednich strat w plonach ziemniaków powodowanych przez tą bakterię, chociaż w Polsce przeważają bezobjawowe infekcje bakterią Cms.

Mając powyższe na uwadze, w celu ograniczenia występowania w Polsce bakterii Cms podjęte zostały działania o systemowym, kompleksowym i zorganizowanym charakterze. Obejmują one działania kontrolne, realizowane przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, służące eliminacji ognisk występowania bakterii, działania informacyjne, skierowane do producentów rolnych, wsparcie finansowe dla producentów rolnych, a także wsparcie badań naukowych dotyczących tej bakterii.

Podjęto w tym zakresie również współpracę międzynarodową, aby wykorzystać w praktyce doświadczenia innych krajów w zwalczaniu bakterii Cms.

Wykrywaniu i eliminacji ognisk występowania bakterii Cms służą działania kontrolne prowadzone w całości przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), krajową organizację ochrony roślin w rozumieniu Międzynarodowej Konwencji Ochrony Roślin. Należy w tym miejscu podkreślić, że działania podejmowane w tym zakresie w Polsce charakteryzują się bardzo dużą intensywnością, co wyraża się m.in. liczbą pobieranych corocznie prób do badań laboratoryjnych. W 2004 r. przebadane zostały pod kątem występowania bakterii Cms 26 256 prób bulw ziemniaków, w roku 2005 - 22 134 próby, w roku 2006 - 20 891 prób, w roku 2007 - 20 841 prób, w roku 2008 - 18 872 próby, w roku 2009 - 17 720 prób, w 2010 r. - 15 807 prób, w roku 2011 - 17 064 próby, natomiast w 2012 r. 17 675 prób (wartości te obejmują próby ziemniaków towarowych jak i sadzeniaków ziemniaka). Należy podkreślić, że równolegle zmniejszeniu ulegał w Polsce areal uprawy ziemniaka. Według danych statystycznych uzyskanych z powszechnego spisu rolnego, przeprowadzonego w 2010 r., o ile w 2002 r. ziemniaki uprawiane były na powierzchni 803 tys. ha, to w roku 2010 już tylko na powierzchni 388 tys. ha. Oznacza to ponad dwukrotny spadek arealu uprawy tej rośliny. Powoduje to, że w Polsce intensywność pobierania prób bulw ziemniaka do badań na obecność bakterii Cms, wyrażona w liczbie ha przypadających na jedną próbę, należy do najwyższych w Europie i wynosi w przypadku ziemniaków towarowych 39,04 ha przypadającego na jedną pobraną próbę. Większą intensywność próbobrania mogą wykazać jedynie państwa o znacznie mniejszej produkcji ziemniaka. Polska jest też państwem o największej liczbie pobieranych do badań laboratoryjnych prób ziemniaków towarowych rocznie. Na 25 375 prób ziemniaków towarowych pobranych do badań w roku 2012 w całej Unii Europejskiej, aż 9 073 prób zostało pobranych w Polsce.

Należy przy tym podkreślić, że dane dotyczące liczby pobieranych prób do badań laboratoryjnych nie odzwierciedlają w pełni intensywności prowadzonych kontroli. W roku 2012 przeprowadzone zostały bowiem łącznie aż 25 596 kontroli występowania bakterii Cms, obejmujące obok pobierania prób do badań laboratoryjnych także wizualną ocenę roślin lub bulw po ich przekrojeniu. W roku 2011 wykonano 23 992 takich kontroli, w roku 2010 25 827 kontroli, w roku 2009 - 27 955 kontroli, w roku 2008 -

31 534 kontrole, w 2007 roku - 35 309 kontroli, a w roku 2006 - 40 552 kontrole.

W celu zapewnienia właściwego nadzoru nad produkcją i obrotem ziemniakami w Polsce obligatoryjną rejestracją objęci zostali producenci ziemniaka, a także podmioty zajmujące się przemieszczaniem i obrotem ziemniakami. Według danych na dzień 31 grudnia 2012 r. w rejestrach prowadzonych przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa figurowało 60 615 podmiotów zajmujących się produkcją lub obrotem bulwami ziemniaka. W Polsce wdrożony został także system znakowania bulw ziemniaka znajdujących się w obrocie, umożliwiający identyfikację miejsca produkcji każdej z partii ziemniaka.

Po przyjęciu przez Polskę regulacji prawnych dotyczących bakteriozy pierścieniowej ziemniaka, zgodnych z prawem Unii Europejskiej w tym zakresie, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin rozpoczęła także intensywną kampanie informacyjną, skierowaną do producentów rolnych.

W celu zachęcenia rolników do podejmowania działań zwalczających bakterię Cms, stworzona została możliwość refundacji części poniesionych przez nich strat (w ostatnich latach wsparcie zostało ograniczone do producentów sadzeniaków ziemniaka). W latach 2004-2011 wydatkowano na ten cel łącznie ponad 14 mln zł.

Ponadto, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi objęło sadzeniaki ziemniaka, poddane urzędowej kwalifikacji, mechanizmem dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsadzonych takim materiałem siewnym (dopłata ta wynosi 500 zł/1ha). Celem dopłat jest poprawa jakości i opłacalności produkcji ziemniaka dzięki stosowaniu sadzeniaków poddanych urzędowej kwalifikacji i przez to ograniczeniu rozprzestrzeniania się organizmów szkodliwych na uprawy ziemniaka, w szczególności bakterii Cms.

Badania dotyczące zwalczania bakterii CMS są prowadzone w ramach działalności statutowej instytutów badawczych, ale także w ramach programów wieloletnich realizowanych na rzecz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wskazać tu można zadanie „Nowe metody utylizacji bulw ziemniaka porażonych przez bakterię *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*” o łącznym budżecie 1 413 000 zł, realizowane przez Instytut Ochrony Roślin PIB w Poznaniu, w ramach programu wieloletniego „Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska” przyjętego na

lata 2011-2015. Natomiast w latach 2006-2010 Instytut zrealizował zadanie „Ograniczanie występowania chorób bakteryjnych ziemniaka ze szczególnym uwzględnieniem *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Cms) oraz *Ralstonia solanacearum*” o łącznym budżecie 709 800 zł.

Dzięki opisanym wyżej działaniom w ostatnich latach udało się w istotny sposób ograniczyć wykrywalność bakterii Cms w rodzimych ziemniakach – w roku 2004 porażonych było 23,6% prób bulw ziemniaków towarowych pobranych do badań przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, podczas gdy w roku 2012 – 10,327% bulw.

Należy przy tym podkreślić, że wykazywane w statystykach dane dotyczące porażenia polskich ziemniaków przez bakterię Cms po części wynikają z dużej intensywności kontroli i skuteczności Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w wykrywaniu i eliminacji ognisk jej występowania. Obowiązek śledzenia dróg rozprzestrzeniania się bakterii powoduje, że prowadzone przez PIORiN działania kontrolne są ukierunkowane na partie ziemniaków, co do których istnieje podejrzenie porażenia. Wyników tych nie można zatem traktować jako faktycznie odzwierciedlających poziom porażenia plantacji ziemniaków w Polsce.

Przyjęte po 2004 r. w Polsce rozwiązania ukierunkowane na zwalczanie bakteriozy pierścieniowej ziemniaka przyniosły zatem wymierne efekty. Należy także zwrócić uwagę, że dzięki prowadzonym działaniom informacyjnym producenci ziemniaka dysponują obecnie dużą wiedzą na temat choroby oraz sposobów zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się bakterii Cms. Zmianie uległa także struktura uprawy ziemniaka. W latach 2002-2010 liczba gospodarstw rolnych posiadających powyżej 1 ha użytków rolnych uprawiających ziemniaki zmniejszyła się o 579 tys., czyli aż o 46,8%. Jednocześnie w roku 2010, w porównaniu z rokiem 2002, ponad 2-krotnie mniejsza była powierzchnia upraw ziemniaków na areale poniżej 1 ha (o ponad 200 tys. ha), ponad 5-krotnie mniejsza na areale 1-2 ha i 3-krotnie mniejsza na areale 2-3 ha. W tym okresie blisko 2-krotnie wzrosła z kolei powierzchnia upraw ziemniaków na areale 15-30 ha, blisko 3-krotnie na areale 30-50 ha i ponad 2-krotnie na areale powyżej 50 h. Wskazuje to jednoznacznie na rosnącą specjalizację w uprawie ziemniaka, w produkcji którego coraz większe znaczenie zyskują duże, dobrze przygotowane gospodarstwa,

charakteryzujące się coraz lepszą kulturą rolną, co przekłada się także na coraz wyższe standardy fitosanitarne.

Zgodnie z zasadami wysyłki ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej, określonymi w projektowanym rozporządzeniu, nie będzie konieczne badanie przed wysyłką wszystkich partii pochodzących z danego miejsca produkcji. Zamiast tego konieczne będzie wysadzenie w gospodarstwie jedynie kwalifikowanych sadzeniaków ziemniaka lub bulw ziemniaków poddanych badaniom na obecność bakterii Cms. Zakup 1 t sadzeniaków ziemniaka to około 2 000 zł. za tonę. Koszt badania partii 25 t ziemniaków na obecność bakterii Cms jest jednak znacznie niższy i zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie stawek opłat za usługi świadczone przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz za wydawanie etykiet, paszportów roślin lub plomb urzędowych (Dz. U. nr 122 poz. 789, z późn. zm.) koszt przeprowadzenia testów IF i FISH to 212 zł, natomiast koszt pobrania próby do badań to 22 zł.

5. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

6. Konsultacje społeczne – projekt rozporządzenia zostanie skonsultowany z organizacjami społeczno-zawodowymi hodowców roślin i instytucjami działającymi w obszarze regulowanym rozporządzeniem, między innymi z: Business Centre Club, Federacją Związków Pracodawców, Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych, Forum Związków Zawodowych, Konfederacją Pracodawców Polskich, Krajową Radą Izb Rolniczych, Krajową Sekcją Pracowników Ochrony Roślin przy Zarządzie Głównym Związków Zawodowych Pracowników Rolnictwa RP, Krajowym Związkiem Producentów Nasion Ogrodniczych i Materiału Szkółkarskiego, Krajowym Związkiem Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych, Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym Rolników Indywidualnych „Solidarność”, Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność”, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, Polską Izbą Nasienną, Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych, Polskim Związkiem

Ogrodniczym, Sekcją Krajową Pracowników Administracji Rządowej i Samorządowej NSZZ „Solidarność”, Związkiem Rzemiosła Polskiego, Związkiem Zawodowym Centrum Narodowe Młodych Rolników, Związkiem Zawodowym Pracowników Rolnictwa RP, Związkiem Zawodowym Rolnictwa „Samoobrona”, Związkiem Zawodowym Rolników „Ojczyzna”, Związkiem Zawodowym Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni” oraz Zrzeszeniem Producentów Nasion Ogrodniczych, Materiału Szkółkarskiego i Grzybów „SOGNAS”.

Opracowano w Departamencie

Hodowli i Ochrony Roślin:
NACZELNIK WYDZIAŁU

Krzysztof Kielak
25.08.2013

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Hodowli i Ochrony Roślin

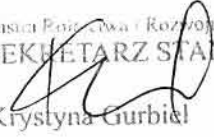

Bogdan Mieżniński

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Hodowli i Ochrony Roślin

Małgorzata Surawska

Akceptował:

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Krystyna Gurbiel

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym:

Mateusz P.

Z-ca DYREKTORA
Departamentu Prawno-Legislacyjnego

Marek Adamczyk

Dyrektor Departamentu
Prawno-Legislacyjnego

Grzegorz Wykowski